

RAADSVORSTEL

Onderwerp: Burgerbegroting: voorlopige evaluatie en voorstel vervolg

Zaak- & documentnr. : Z/19/050459/201404284

Opsteller : Arjan de Vries

Portefeuillehouder : J. Goossen

Team : BinnensteBuiten

Telefoonnr. 06-31972863

Samenvatting

Tijdens de Dialoog en DoorpakWeken Duiven vond het experiment met de burgerbegroting plaats. Dit raadsvoorstel geeft een terugkoppeling van de eerste ervaringen en tevens een voorstel voor het vervolg. Aanbevolen wordt de ervaringen te verdiepen door in het najaar een tweede experiment te houden en de raad daarna een definitief besluit voor te leggen over structurele invulling van de burgerbegroting.

Beslispunten

1. De raad besluit vast te stellen dat het experiment met de burgerbegroting voldoende aanknopingspunten heeft geboden om verder te experimenteren.
2. De raad besluit in te stemmen met het eindresultaat van de burgerbegroting (geld verdelen en geld ophalen), met een wijziging in het onderdeel geld ophalen.
3. De raad besluit de bestaande werkgroep burgerbegroting te verzoeken een tweede experiment in het najaar voor te bereiden. Als randvoorwaarden daarin mee te geven:
 - Dit keer geen domein, maar een gebied of doelgroep als uitgangspunt te nemen.
 - Brede deelname van inwoners is een randvoorwaarde
 - Meer te investeren in ambtelijke voorbereiding
 - Een leeromgeving met bewoners, ambtenaren en raadsleden te creëren
 - Inwoners vooraf meenemen in de (on)mogelijkheden van bepaalde ideeën en voorstellen
4. De raad besluit de Burgerbegroting in Duiven als pilot in te brengen in het landelijk ontwikkeltraject democratisch begroten, dat 17 juni start in Duiven.
5. De raad besluit na een evaluatie van de twee experimenten een definitief besluit te nemen of en zo ja op welke wijze de burgerbegroting structureel in Duiven zal worden ingevoerd.

Aanleiding

- Bij het Raadsbesluit Stimuleringsbeleid van juli 2017 heeft de raad al uitgesproken te willen experimenteren met vormen van burgerbudgetten.
- In november 2017 tijdens de begrotingsraad is een motie aangenomen om te gaan experimenteren met een burgerbegroting.
- In het Coalitieakkoord van april 2018 is de burgerbegroting als speerpunt opgenomen.
- Met de raad zijn twee beeldvormende sessies gehouden over het onderwerp (één op 22 mei 2018 en één op 2 oktober 2018). Tijdens deze laatste bijeenkomst is overeengekomen om te onderzoeken of in Duiven een werkbare vorm van burgerbegroting mogelijk is en op de middellange termijn terug te komen met een meer kaderstellend voorstel.

- Na positieve respons onder de bevolking van Duiven heeft de portefeuillehouder in december het besluit genomen dat een werkbare burgerbegroting mogelijk moest zijn. Daarop is tevens besloten om tijdens de Dialoog en DoorpakWeken van eind februari 2019 een klein experiment te realiseren en verkennend te oefenen in Duiven met een beperkt bedrag.
- Bijgaand voorstel geeft (o.a. via een evaluatiedocument – zie bijlage 1) een voorlopige evaluatie van dit experiment van 18 tot en met 28 februari en geeft een kaderstellend voorstel voor het vervolg.

Planning

Aanbevolen wordt 5 juni een besluit te nemen, zodat voor de zomer een aanvang kan worden genomen met de voorbereiding van het tweede experiment in het najaar, de evaluatie daarna en een definitief besluit kan worden genomen de burgerbegroting wel of niet structureel op te nemen in de P&C cyclus.

- 21 mei 2019 politieke avond
- 5 juni 2019 raadsbesluit
- Juni –september 2019 voorbereiding tweede experiment
- Oktober 2019 uitvoering tweede experiment
- Afhankelijk van de ervaringen één themavond en een politieke avond reserveren ter voorbereiding op een definitief besluit ; 3 december 2019 en 7 januari 2020

Beoogd effect

Vast te stellen dat het experiment van februari voldoende aanknopingspunten en leermomenten biedt om de ervaring met de burgerbegroting te verdiepen, daarmee een tweede experiment in het najaar voor te bereiden en daarna een definitief voorstel voor te leggen of de burgerbegroting wel of niet structureel deel uit gaat maken van het P&C proces van de gemeente Duiven.

Argumenten

1.1 Deelnemers waren zeer tevreden over de drie bijeenkomsten.

Uit een door Radboud- wetenschappers gehouden onderzoek blijkt dat de bijeenkomsten met een hoog cijfer werden gewaardeerd. Bij de deelnemers steeg de tevredenheid met de democratie in Duiven en verder was het draagvlak voor de genomen beslissingen uitzonderlijk hoog. (zie de bijlage Onderzoeksdata Radboud).

1.2 De voorbereiding mondde uit in effectief publieke/private partnership.

De voorbereiding door een werkgroep van bewoners en ambtenaren mondde uit in een positieve en effectieve samenwerking tussen bewoners en ambtenaren. Zij hielden elkaar wederzijds scherp en kwamen met goede inzichten en verrasten elkaar door hun grote inzet. Er is groot commitment om door te gaan met een tweede experiment.

1.3 Bewonersbetrokkenheid is toegenomen.

Via de burgerbegroting zijn inwoners van Duiven bereikt die voorheen niet of nauwelijks in gesprek waren of zijn met de gemeente. Dit werd door raadsleden, leden van het college en door ambtenaren opgemerkt en als opvallend ervaren. In die zin is het experiment geslaagd.

1.4 Brede, maar wel beperkte deelname

Aan de drie bijeenkomsten werd deelgenomen door een zeer gemêleerd gezelschap van inwoners, dusdanig dat een breed gesprek met zoveel mogelijk perspectieven tot stand kwam. Dit is een essentiële voorwaarde om te voorkomen dat de burgerbegroting geen verhaal van de gemeenschap wordt, maar slechts een kwestie van het vervangen van

besluiten door de ene partij (gemeente) door besluiten van een andere partij (bewonersgroep). Niettemin was de deelname aan de drie gesprekken met gemiddeld veertig personen relatief beperkt.

1.5 Verbinding en actief burgerschap toegenomen.

De burgerbegroting kan worden beschouwd als een geslaagd vliegwiel om initiatieven van inwoners uit te lichten en aan elkaar te verknopen. Is die zin is het een prima middel om actief burgerschap te bevorderen.

1.6 Raadsleden zelf hebben ervaren hoe het is om feitelijk afstand te doen van deliberatie en budgetrecht.

Meerdere raadsleden hebben de drie bijeenkomsten bijgewoond en hebben als toehoorder kunnen ervaren hoe het is om aan de zijlijn bij een besluitvormingsproces te staan.

1.7 Eigenaarschap inwoners is toegenomen.

Bewoners hebben door deelname aan deze wijze van burgerbegroten het initiatief genomen om met nieuwe ideeën te komen, hebben zich ook verenigd in de uitvoering en voelen zich ook verantwoordelijk voor deze uitvoering. Dat viel waar te nemen tijdens de intensieve beraadslaging en ook in het netwerken dat na afloop van de bijeenkomsten plaatsvond.

1.8 De gekozen oplossingen voegen iets extra's toe.

Ideeën zijn geopperd die ófwel nieuw, ófwel nog niet tot realisatie zijn gekomen. Dat was op zich al winst. Daarnaast heeft de gekozen wijze van deliberatie geleid tot (bijna) unaniem gedragen oplossingen.

1.9 Relatie overheid / burger is verbeterd (zijn we inderdaad nader tot elkaar gekomen?)

Deelnemers aan de burgerbegroting zelf vinden van wel en geven aan dat het vertrouwen in de democratie in Duiven, althans bij hen, is gegroeid.

1.10 Het instrument van de burgerbegroting kan daarmee positief worden gewaardeerd.

Gezien het bovenstaande kan de burgerbegroting wel degelijk als een waardevolle aanvulling worden beschouwd. Dit niettegenstaande het feit dat er zeker nog een aantal leermomenten liggen (zie bij kanttekeningen en meer uitgebreid het evaluatiedocument).

2. De raad moet nog formeel instemmen met de keuzes/ het eindresultaat uit de Burgerbegroting.

De raad treedt daarbij niet inhoudelijk in de keuzes van de bewoners, immers dat is de essentie van een burgerbegroting: de inhoudelijke afweging vindt plaats door bewoners. Daarmee doet de raad feitelijk afstand van het budgetrecht, maar niet formeel. Het besluit van de bewoners moet daarom nog bevestigd worden. De raad zou dit kunnen doen wanneer aan bepaalde procesvoorwaarden is voldaan. Deze procesvoorwaarden zijn nog niet vastgesteld, maar in de thema-avond op 2 oktober zijn wel een aantal mogelijke ijkpunten geopperd. Besproken is dat de raad het eindresultaat zou kunnen toetsen op de volgende punten: 1. Eigenaarschap inwoners (wat is er veranderd?), 2. Kwaliteit van de gekozen oplossingen (wat voegen ze toe?), 3. Relatie overheid Burger (zijn we inderdaad nader tot elkaar gekomen?). Aangezien deze laatste punten alle positief worden gewaardeerd zou de raad kunnen instemmen met het eindresultaat van de burgerbegroting (bijlage 4 geld verdelen en bijlage 5 geld ophalen).

3.1 De werkgroep wil graag deelnemen aan een tweede experiment met een burgerbegroting.

De werkgroep van tien bewoners en vier ambtenaren heeft met veel energie en toewijding het experiment voorbereid en wil graag een grote rol vervullen bij het vervolg.

3.2 De kaders voor het tweede experiment bouwen voort op de eerste ervaringen:

3.2.1 Territoriaal in plaats van domein gericht.

Bij het eerste experiment is een domein tot onderwerp genomen (dit werd zorg en welzijn). Het ligt voor de hand om voor het tweede experiment een territoriale aanpak

te kiezen en daarmee de keuze voor een wijk of buurt en/ of doelgroep tot uitgangspunt te nemen.

3.2.2 Brede deelname aan een burgerbegroting is essentieel

Een breed gesprek waarbij zoveel mogelijk perspectieven aan bod komen is een essentiële voorwaarde om te voorkomen dat de burgerbegroting geen verhaal van de gemeenschap wordt, maar slechts een kwestie van het vervangen van besluiten door de ene partij (gemeente) door besluiten van een andere partij (bewonersgroep). (N.B. dit is niet hetzelfde als een groot aantal deelnemers).

3.2.3 de ambtelijke voorbereiding was door de korte voorbereidingstijd niet optimaal. Zeker wat betreft het verwerven van meer inzicht in flexibele budgetten en het destilleren van wijkgerichte gegevens dient een inhaalslag plaats te vinden bij het vervolg.

3.2.4. Een gezamenlijke leeromgeving, waarin raadsleden, bewoners en ambtenaren ervaring op doen en pro's en con's van de burgerbegroting met elkaar bespreken kan bijdragen aan de volgende doelen:

- het verder brengen van 'het van buiten naar binnen werken';
- oefenen met de nieuwe rol van een gemeentemedewerker als uitlokker en partner van maatschappelijke initiatieven en lid van lokale gemeenschappen;
- van en met elkaar te leren op basis van gezamenlijke praktijken. Niet als interne gemeentelijke gemeenschap, maar als Duivense gemeenschap, samen met bewoners en raadsleden.

3.2.5. Inwoners vooraf meenemen in de (on)mogelijkheden van bepaalde ideeën. Omtrent de haalbaarheid van initiatieven tijdens het "geld verdelen" en het aanbieden van flexibele budgetten tijdens het "geld ophalen" zijn vooraf geen mededelingen gedaan. Terwijl vooraf wel enige duidelijkheid was te geven over de uitvoerbaarheid. Aanbevolen wordt hier in de toekomst zorgvuldiger mee om te gaan.

4. *De gemeente Duiven is daartoe benaderd.*

Op 14 februari vond een eerste bijeenkomst plaats in het kader van een landelijk (BZK-VNG) ontwikkelingstraject Democratisch begroten. Daaraan namen zes gemeenten deel die allemaal aan het overwegen zijn bepaalde vormen van democratisch begroten in te voeren. Toen vanuit Duiven werd aangegeven de week daarop een experiment met een burgerbegroting te starten is Duiven benaderd als startplek én als pilot voor het ontwikkeltraject. Het traject biedt vooruitzicht op ondersteuningsmogelijkheden op allerlei vlak (ook financieel). Behalve uitwisseling wordt gedacht aan een digitale kennisbank, sparsessies, een pool van experts en daarnaast aan lokaal maatwerk in de verdere uitrol van de Duivens burgerbegroting. De werkgroep burgerbegroting met twee ambtenaren en één bewoner neemt al deel. Aanbevolen worden dat ook raadsleden deelnemen aan de openingsbijeenkomst op 17 juni 2019 in Duiven.

5.1 *Er is budget voor een tweede experiment.*

Er is nog budget voor voorbereiding en uitvoering van het tweede experiment (respectievelijk € 3.000, - en € 75.000)

5.2 *Bepaalde leermoment dienen te worden uitgediept.* (zie bij kanttekeningen)

5.3 *In de concept-meerjarenraming 2020 -2023 wordt een voorstel gedaan tot structurele inbedding van de burgerbegroting.*

Dit gebeurt deels binnen reguliere budgetten

Kanttekeningen

Hoewel de ervaringen dusdanig worden gewaardeerd dat wordt voorgesteld door te gaan met experimenteren is er wel degelijk een aantal kanttekeningen te plaatsen. Deze worden

niet als beletsel beschouwd er mee door te gaan, maar wel als leerpunten, en tevens als randvoorwaarden bij de verdere uitwerking van het tweede experiment:

1. *Investeer in meer en bredere ambtelijke voorbereiding*
De ambtelijke voorbereiding was door de korte voorbereidingstijd niet optimaal. In de voorbereiding van het tweede experiment dient vooral meer aandacht te worden besteed aan het meenemen en meer betrekken van de gehele organisatie. Ook in het verwerven van meer inzicht in flexibele budgetten en het destilleren van begrotingsgegevens op wijkniveau dient een inhaalslag plaats te vinden.
2. *Laat de bijeenkomsten niet te kort op elkaar plaatsvinden*
De bijeenkomsten vergden van deelnemers een forse tijdsinvestering. Voorgesteld wordt voor de bijeenkomsten van het tweede experiment een groter tijdsinterval te kiezen. Daarnaast gaven meerdere deelnemers aan het organiseren van de bijeenkomsten tijdens de DDWD niet wenselijk te vinden.
3. *Zorg voor een brede deelname.* De wijze van werving zorgde voor een brede deelname en kan daarmee opnieuw worden toegepast. Voor een grotere deelname kunnen wellicht ook andere methodes worden toegepast (bijvoorbeeld loting).
4. *Er zijn nog veel dilemma's*
Werk in de lerende gemeenschap van bewoners, ambtenaren en raadsleden de in het evaluatiedocument geschetste dilemma's verder uit. Besteed daarbij ook aandacht aan de rol van de raad zelf (alleen proces-kaderstellend?, is deelname aan het burgergesprek echt uitgesloten enz.?).
5. *Inwoners vooraf meenemen in de (on)mogelijkheden van bepaalde ideeën*
Omtrent de haalbaarheid van initiatieven tijdens het "geld verdelen" en het aanbieden van flexibele budgetten tijdens het "geld ophalen" zijn vooraf geen mededelingen gedaan. Terwijl vooraf wel enige duidelijkheid was te geven over de uitvoerbaarheid. Aanbevolen wordt hier in de toekomst zorgvuldiger mee om te gaan.

Bij de uitwerking van de tweede pilot dienen deze vijf genoemde kanttekeningen te worden ingebracht. Het ligt voor de hand de opgedane ervaringen als leermomenten mee te nemen bij de voorbereiding van de tweede pilot. Daarom zijn ze als randvoorwaarden meegenomen in het derde beslispunt.

Financiële paragraaf

Er is nog budget voor voorbereiding en uitvoering van het tweede experiment (respectievelijk € 3.000,- en € 75.000,-).

Het niet uitvoerbare burgerbesluit geld ophalen om drie personeelsbudgetten van 1stroom te belasten met in totaal € 7.592,- betekent dat het budget van € 75.000,- inkrimpt tot € 67.408,-

Communicatie

De werkgroep zal in samenwerking met het communicatieteam op allerlei wijze aandacht besteden aan het verder inbedden en uitbouwen van de burgerbegroting in Duiven (en daarmee aan dit voorgenomen besluit). Naast de reguliere middelen (besluitenlijst, Informeel, website, en social media) is netwerken daarbij een must.

Intergemeentelijke samenwerking

Het landelijk ontwikkeltraject Democratisch Begroten start 17 juni 2019 en zal een samenwerkingsverband van zes tot acht gemeenten zijn die overwegen (vormen van) een burgerbegroting in te voeren.

Bijlagen

- 201404329 – Evaluatiedocument Werkgroep Burgerbegroting
- 201404357 - Raadsbesluit
- 201404337 - Document geld verdelen 28 februari 2019
- 201404340 - Document geld ophalen 28 februari 2019
- 201404345 - Onderzoeksdata Radboud 6 maart 2019

Duiven, 23 april 2019.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes
secretaris

drs. H.B.I (Rik) de Lange
burgemeester